

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

כה.

עין משפט נר מצוה

פב א ב מ"י פ"י מהל
שנסה ל ג סמנ עשין
פכ טושי"ע ח"מ ס"י קנה
ספיק כג:
פג ג מ"י ש"ס הלכה ה'
סמנ ש"פ טושי"ע ש"ס
ספיק לד:
פד ד טושי"ע ח"מ ס"י דג
ספיק ד טושי"ע ח"מ ס"י דג

גליון הש"ס

נבמא ומשתחוה קשיא. ע"י
מסדרין דף לא ע"ג:
תוב"ט ד"ה אוריה ב' וד"ה
עיקר. ע"י קדושין דף י"ב ע"ג
רוח ד"ה וד"ה א"יאל: שם ד"ה
מ"ח. בוחותיו. דכ"פ
הקונטרס בתמני' פל"ג
נכש"י מנקהו ח' מ'.

רבינו גרשום

פ"סאק בורסקי. מקום
שנעברין בו הערות
ומסרי: אלא למורה העיר.
מפני שרוח מעברי שהיא
תוריה מנשבת בו ורוחה
הטריחה שאינה באה לעיר:
חזן ממערבה. שהיא תוריה
והוה את הסריחה לעיר (כ)
כן. שהיא אין עושין: שאלמלא
כן. שרוח צפונית מבלבנתן
אין העולם מתקיים:
יפוש כנפיו לחימן. משום
דמעמדה לאותו רוח תדיר:
בתפלה. שהשכינה במערב
ומשי"ה צריך להרחיק
אין העולם מתקיים. [נבא]
השמים היינו השמש והיח
כשיוצאים במזרח לך
משתחווים למערב ושם
צריך להחזיר בשעת תפלה:
ואימא. שהשכינה במזרח
ודקאמר לך משתחווים
עושים כעבר שנטול
פ"ס ומשתחוה
חזרו לאתרוי. כך בשעה
אין העולם מתורה חזרוין
מניחם לשכינה במזרח
ומשתחווים ושוב יוצאין
לבדך קשיא: לברך
משליחותך ומשנה מבשר
דמ: ויאמר לך הנגז. ככ"מ
שחן. [מלמן] שהשכינה
בכל מקום: והנה המלאך
היהובי בי יוצא מאת
השכינה ומלאך אחר יוצא
לקראתו. מן צד אחר יוצא
ולפני שכינה: דמודי בה
מיני. משתחווין לצבא
השמים היוצאין אל המזרח:
אוריה. קורין בלשונן לרוח
מערבי: יערוך כמטר לקחי.
זה הנוקט בתורה לשמה
ומרין אויזו לשמור לקחי
יעשה טובה לעולם כמטר
זה שבא מן מערב: שבאה
מערפו של עולם. מרוח
מערבי ערפו של שכינה
הוא. דכתיב צפון ימין אתה
בראתם דשומע דימינו של
שכינה בדרום ושמואלו לצד
צפון ומינו למזרח וערפו
למערב אלמא דשכינה
מערבי: ותול טבל אמרתי.
היינו שמואלו תורה שפוטק
שלא לשמה מביא רע
לעולם כרוח צפוני שמנשב
ומביא רעה לעולם: עד
שמואלת את ההוב. שנתונין
בני אדם כספם והובבם
בזול בשביל התבואה:
זהו כשעושים עלי דשא. זהו
הנוקט בתורה שלא לשמה:
כשעושים. כשד: וכל הנוקט
בתורה לשמה מביא טובה
לעולם כרביבים הללו
שיורדין בנחת:

שעושה אותו גלל. אע"ג דגלל משניה הקרקע כשהיא כולה
גלל מויק: אין עושין בורסקי אלא למורה העיר.
משום דרוח מערבי שהיא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כדלמרי'
(זכרות מ). הישן למורה גרנו דמו כדלמרי' מפני שרוח מערבית מביא

הקש בחוטמו: מפני שהיא תדירה. לא גרסי' מיני' דמן הברייתא
היא דהכי איתא בתוספתא (פ"א ע"ג):
וצבא השמים לך משתחווים. וא"מ
גלילה נמי בזמנא משתחווים
וי"ל דלזין לנו ללמוד אלא ממה שאנו
רואין וא"מ ואמאי לא נדע מקום
תפלה מביא המקדש שהיתה שם
שכינה בזמנא וי"ל דמשם אין ללמוד
דלע"ג דשכינה בכל מקום אי אפשר
להשיג ארון וכפורת אלא כדא
וילגז"ל אומר דמשם אין ללמוד
דשכינה בזמנא דנהי דבית קדשי
הקדשים היה בזמנא המקדש מ"מ
הארון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה)
ונועדתי לך שם היה בזמנא בית קדשי
הקדשים: ל"ב רוחתא אוקמן.
כל הני אמוראי לית להו ה"א דמניא
בזכרות (ג). שחייב אדם להתפלל
נגד ירושלים משום דכתיב והתפללו
אלך דרך ארצם אלא ככרי כ"ר
ישמעאל דלמרי (כ) ככ"מ שכינה ומאן
דלמרי שכינה בזמנא סבר כר"ע
דלמרי מפני שהיא תדירה ור' מניא
דשמעתי' דלמרי כגון אמון דימיון
לצפונא דלרע"א דירשאל אדרימו סבר
לה כנרייתא דזכרות:

אוריה. לזון שפ"ה דלוריה מערב
נראה לר"מ: ולר"ה עיקרי: רוח
מערבית שבא מערפו של
עולם. דכ"פ' כגונט' מאחורי
של עולם דמערב קרוי אחר דכתיב
אחור וקדם לרמתי' ודרשינן [במגילה]
(דף י"ג). לענין מזרח ומערב וכתיב
נמי ארס מקדם ופלאשתי' מאחור
(שפיע ט) וקרי נמי דרום ימין ולצפון
שמאל כדלמרי' דשמעתי' ויינו משום
דשכינה בזמנא מפני שהשכינה למורה
לכך קרוי מערב אחר ומזרח קדם
ודרום ימין וצפון שמאל ולמ"ד שכינה
בכל מקום ל"ל דהאי דקרי מזרח
קדם ומערב אחר ודרום ימין וצפון
שמאל משום שכינה צדי' המקדש
שהיה בזמנא מפני שהשכינה כלפי
ירשאל שהיו בזמנא ומשתחווים שם:
הגה"ה רבינו יצחק ז"ל היה היה
פירש דכשעמד אדם הראשון
כשנצט' היו פניו למזרח ואין נראה
שהיה ערפו כלפי השכינה למאן
דלמרי שכינה בזמנא ע"כ הגה"ה:
רוח מזרחית שמערת בצ' העולם
בז"ל. והא דמשמע דממנימין
שהיא נוחה מכל הכוחות היינו כשהיא
צאה כדרכה אצל כשצאה לפורענות
היא מסערת "כדפי' הקונט' דממנימין:
וממזריס

שעושה אותו גלל: מתני' מרחיקין את
הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
חמשים אמה: אין עושין בורסקי אלא למורה
העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
(ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
הדבורים: ורבי יוסי מתיר בהרדל מן
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה וכו' ר' עקיבא אומר לכל רוח
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק חמשים אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירה א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא א"אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מגשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג"ץ
שמעמידה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג"ץ יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל

בואו ונחזיק טובה לאבותינו שהודיעו מקום
תפלה דכתיב וצבא השמים לך משתחווים
מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
שנוטל פרס מרבו וחזור לאחוריו ומשתחוה
קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב אתה הוא
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
שלוהך לא בשלוהי בשר ודם שלוהי בשר
ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים
שליחותן אבל שלוהך למקום שמשתלחין
ממש מחזירין שליחותן שנאמר התשלח
ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר הנה המלאך
הדובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחוריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (כ)
מאי דכתיב יערוף כמטר לקחי זו רוח
מערבית שבאה מערפו של עולם תול
שמואלת את ההוב וכן הוא אומר הולים זהב
מוכים כשעוים עלי דשא זו רוח מזרחית
שמסערת את כל העולם כשעוים עלי עשב זו
רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת
עשבים תניא ר"א אומר עולם לאכסדרה

הגהות הב"ח
(א) גמ' שהודיעו מקום
תפלה: (ב) שם אמר רב
יהודה אומר רב מלי' דמבי
יערוף: (ג) רש"י ד"ה אלא
וכי קשה תמיד א"מ:
(ד) ד"ה והנה המלאך וכו'
שמור בו הנוקט מליחין זה
מנה: (ה) תוב"ט ד"ה לל
וכי דלמרי שכינה ככ"מ
ומאן דלמרי:

(א) ועל י"ט, ט גיטין לא;
(ב) ויבאנו בעי' איתא שם;
(ג) ונ"י בערוך ערך ערף כמבט
כס דכתיב גרסו פירוש כנין
על זה; (ד) ונבחרה רש"י;
(ה) כ"מ: תלמוד י"ט, ו וע"י
מ"ט דהכא סוף מ"ט מ"ט
ע"ד בימא פ"ה מ"ב ע"ג;
(ז) וי"ט בערוך ערך אסתא
ע"י מ"ס גיטין לא: ד"ה שריא
נשי.

תורה אור השלם

1 הבהמיקה יאבר ג"ץ יפוש
כנפיו לחימן: איוב לו ט
2 איתא דהא י' לבדך אתה
עשית את השמים שמי
השמים וכל צבאם הארץ
וכל אשר עליה הימים וכל
אשר בהם ואתה מורה את
כלם וצבא השמים לך
משתחווים: נחמיה ט ו
3 השתלשן ברקים וילכו
ויאמרו לך הננו:
איוב לו לה
4 והנה המלאך הדבר בי
יצא ומלאך אחר יוצא
לקראתו: זכריה ב ו
5 יערוף כמטר לקחי תול
בטל אמרתי ובעשעם עלי
דשא ודברבים עלי עשב:
דברים כ"ב
6 הולים ויהב מביס ויכף
קשה וישקלו ישרבו ויכפו
ועששו אל יגדו אף
יתקוהו: ישעיהו מ ו

מוסף רש"י

ומרחיקין את המזורה.
מיס ששורין בו את הפשתן.
מן הירק. שלמיני מאלכ.
כיוצא ומונין וכרשין (ע"י)
י"ח. ואת הכרישין. כתיב,
פירלי' (ש"ס). ואת החרדל
מן הדבורים. שאולין
את התרל וממלך זה
פיסא ואוכלת את דבשעלן
(ש"ס). ד' הרוות מנשבת
בכל יום. מזרחית צנקה
רוח דרומית כהי' היללה
ומערבית תחתל היללה
אפוטית כהי' לילה. כמאה
ממה עשהבת מזרחית לדרום
ומדרום למערב וממערב
לצפון (מסדרין י"ט). שש עשר
לרשעות של יום מנסבת
רוח מזרחית מהלך המזרח
ושש חמרות רוח דרומית
ותחתל היללה רוח מערבית
ותחתל היללה רוח צפונית
(בזכרות ב). ורוח צפונית.
נוחה היא אל חמה ולא נזנח
וממקם את שאר הכוחות
(ד"ס"ו לא).

(א) עשאל דל"ל משויה אין
נשקו כל עיקר.